DOMSTOLENS DOM
17. oktober 1991 *

I sag C-35/90,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Daniel Calleja y Crespo, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos Roberto Hayder, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Centre Wagner, Kirchberg,

sagsøger,

mod

Kongeriget Spanien ved Director General Carlos Bastarreche Sagües, Coordinación Jurídica e Institucional Comunitaria, og ved Abogado del Estado Antonio Hierro Hernández-Mora, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg på Den Spanske Ambassade, 4-6, boulevard Emmanuel Servais,

sagsøgt,

hvori der er nedlagt påstand om, at det fastslås, at Kongeriget Spanien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til EØF-Traktaten ved i strid med artikel 2, stk. 1, i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter — Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag (EFT L 145. s. 1) at indrømme fritagelse for merværdiafgift ved levering af tjenesteydelser, som — eventuelt mod betaling af ophavsretsafgifter — foretages af billedhuggere, forfattere, litterære medarbejder, grafikere og fotografer ved aviser og tidsskrifter, komponister, forfattere af teaterstykker og forfattere, som udarbejder og bearbejder manuskripter, handling og drejebøger til audiovisuelle værker,

har

* Processprog: spansk.

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, O. Due, afdelingsformændene Sir Gordon Slynn, R. Joliet, F. Grévisse og P. J. G. Kapteyn samt dommerne C. N. Kakouris, J. C. Moitinho de Almeida, M. Díez de Velasco og M. Zuleeg,

generaladvokat: G. Tesauro
justitssekretær: ekspeditionssekretær H. A. Rühl,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 25. april 1991, hvor Kongeriget Spanien var repræsenteret af G. Calvo Diaz og Rosario Silva de Lapuerta, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 7. maj 1991,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævning indgivet til Domstolens Justitskontor den 2. februar 1990 har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i medfør af EØF-Traktatens artikel 169 anlagt sag med påstand om, at det fastslås, at Kongeriget Spanien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til EØF-Traktaten ved i strid med artikel 2, stk. 1, i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter — Det fælles merværdiafgiftssystem:

ensartet beregningsgrundlag (EFT L 145, s. 1) at indrømme fritagelse for merværdiafgift ved levering af tjenesteydelser, som — eventuelt mod betaling af ophavsretsafgifter — foretages af billedhuggere, forfattere, litterære medarbejder, grafikere og fotografer ved aviser og tidsskrifter, komponister, forfattere af teaterstykker og forfattere, som udarbejder og bearbejder manuskripter, handling og drejebøger til audiovisuelle værker.

2 De nævnte tjenesteydelser blev i overensstemmelse med bestemmelserne i sjette direktiv og akten vedrørende Kongeriget Spaniens tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber undergivet den almindelige ordning for merværdiafgift (herefter benævnt »moms«) ved lov nr. 30 af 2. august 1985 om moms (*Boletin Oficial del Estado español* (Spaniens Officielle Tidende) af 9.8.1985). Afgiftspligten for ydelserne blev bekræftet ved kongeligt dekret nr. 2028 af 30. oktober 1985 om godkendelse af bekendtgørelsen om moms (*Boletin Oficial del Estado español* af 31.10.1985). De samme ydelser blev senere ved lov nr. 22 af 11. november 1987 om intellektuel ejendomsret (*Boletin Oficial del Estado español* af 17.11.1987) fritaget for moms, jf. den tredje tillægsbestemmelse.

3 Efter Kommissionens opfattelse er denne fritagelse i strid med artikel 2, stk. 1, i sjette direktiv, hvorefter der lægges moms på »levering af goder og tjenesteydelser, som mod vederlag foretages i indlandet af en afgiftspligtig person, der optræder i denne egenskab«. Kommissionen har indledningsvis gjort gældende, at medlemsstaternes mulighed for i en overgangsperiode fortsat at fritage visse ydelser, herunder de i sagen omhandlede, i henhold til artikel 28, stk. 3, litra b), i sjette direktiv, kun berører de medlemsstater, som ved direktivets ikrafttrædelse allerede anvendte momsen i overensstemmelse med de første fællesskabsdirektiver. Når det drejer sig om medlemsstater, der er tiltrådt Fællesskabet på et senere tidspunkt, indebærer dette, at Kongeriget Spanien ifølge Kommissionen kun kan benytte sig af den nævnte bestemmelse, såfremt tiltrædelsesakten indeholder en hjemmel hertil som den, Den Portugisiske Republik har opnået.

4 Kommissionen har endvidere anført, at selv om denne fortolkning af artikel 28, stk. 3, litra b), ikke lægges til grund, og bestemmelsen skal fortolkes således, at den gør det muligt for en ny medlemsstat fortsat at fritage de omhandlede former for virksomhed, såfremt der allerede var hjemlet en sådan fritagelse i forbindelse

med en afgift som den, der var gældende i Spanien forud for tiltrædelsen (en kumulativ flerledsafgift for den samlede omsætning), vil den omtvistede fritagelse alligevel være retsstridig, da Kongeriget Spanien ikke kan have hjemmel til at genindføre momsfritagelsen for de ydelser, som det har indført momspligt for efter tiltrædelsen.

5 Vedrørende sagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb samt parternes anbringender og argumenter henvises i øvrigt til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende i det omfang, det er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

6 Den spanske regering har gjort gældende, at artikel 28, stk. 3, litra b), i sjette direktiv giver hjemmel til den omhandlede fritagelse. I henhold til denne bestemmelse kan medlemsstaterne »i den i stk. ... omhandlede overgangsperiode... fortsat fritage de transaktioner, der er opregnet i bilag F, på de i medlemsstaten gældende betingelser«, og i det pågældende bilag er tjenesteydelser præsteret af »forfattere, kunstnere herunder udøvende kunstnere« nævnt i punkt 2. På tidspunktet for udstedelsen af sjette direktiv og umiddelbart før Kongeriget Spaniens tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber var de i sagen omhandlede tjenesteydelser imidlertid i Spanien fritaget for den afgift, som blev afløst af momsen.

7 Det skal hertil blot bemærkes, at da Kongeriget Spanien ved lov nr. 30/1985, jf. ovenfor, som trådte i kraft den 1. januar 1986, havde indført afgiftspligt for de pågældende tjenesteydelser i henhold til den generelle momsordning, kunne det efterfølgende ikke længere påberåbe sig muligheden for fortsat at fritage disse former for virksomhed i henhold til artikel 28, stk. 3, litra b), i sjette direktiv.

8 Den spanske regering har endvidere gjort gældende, at artikel 28, stk. 3, litra b), på baggrund af forlængelsen af overgangsordningen vedrørende fritagelserne ud

over den i artiklens stk. 4 foreskrevne frist kan fortolkes således, at medlemsstaterne i deres lovgivning kan genindføre afgiftsfritagelsen for de pågældende former for virksomhed, navnlig når det er nødvendigt for at sikre, at forfattere, der har bopæl i medlemsstaten, ligestilles med forfattere, der har bopæl i en anden medlemsstat, som fortsat indrømmer en sådan fritagelse.

9 Hertil bemærkes, at selv om der ved fortolkningen af en fællesskabsbestemmelse skal tages hensyn til fællesskabsrettens udviklingstrin på det tidspunkt, hvor den pågældende bestemmelse skal anvendes (jf. bl.a. Domstolens udtalelse af 4.10.1979, 1/78, Sml. s. 2871, punkt 44), kan forlængelsen af overgangsordningen for momsfritagelserne ud over den oprindeligt fastsatte frist ikke give medlemsstaterne mulighed for at indrømme fritagelser, som de ikke havde hjemmel til at indrømme. Dette ville nemlig være i strid med formålet med artikel 28, stk. 3, litra b), som er at gøre det muligt gradvist at tilpasse de nationale lovgivninger på de pågældende områder.

10 Det må herefter fastslås, at Kongeriget Spanien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til EØF-Traktaten ved i strid med artikel 2, stk. 1, i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter — Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag at indrømme fritagelse for merværdiafgift ved levering af tjenesteydelser, som — eventuelt mod betaling af ophavsretsafgifter — foretages af billedhuggere, forfattere, litterære medarbejdere, grafikere og fotografer ved aviser og tidsskrifter, komponister, forfattere af teaterstykker og forfattere, som udarbejder og bearbejder manuskripter, handling og drejebøger til audiovisuelle værker.

Sagens omkostninger

11 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger. Kongeriget Spanien har tabt sagen og bør derfor betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

1) **Kongeriget Spanien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til EØF-Traktaten ved i strid med artikel 2, stk. 1, i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter — Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag at indrømme fritagelse for merværdiafgift ved levering af tjenesteydelser, som — eventuelt mod betaling af ophavsretsafgifter — foretages af billedhuggere, forfattere, litterære medarbejdere, grafikere og fotografer ved aviser og tidsskrifter, komponister, forfattere af teaterstykker og forfattere, som udarbejder og bearbejder manuskripter, handling og drejebøger til audiovisuelle værker.**

2) **Kongeriget Spanien betaler sagens omkostninger.**

Due Slynn Joliet Grévisse

Kapteyn Kakouris Moitinho de Almeida Díez de Velasco Zuleeg

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 17. oktober 1991.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

O. Due
Præsident